

บันทึก

เรื่อง การตีความคำว่า “ซากสัตว์” ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๙

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ สร.๐๔๐๓/๕๙๑ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๑๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายตามความประสงค์ของกระทรวงเกษตรเกี่ยวกับการตีความคำว่า “ซากสัตว์” ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๙ ดังมีข้อเท็จจริงดังนี้ คือ กระทรวงเกษตรได้รับรายงานจากกรมปศุสัตว์ว่า บริษัทอุตสาหกรรมกระดูกไทย จำกัด ได้ร้องเรียนว่า ทางบริษัทฯ ได้รับการส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรมให้ดำเนินการผลิตสินค้าที่มีชื่อว่า โอซีน (Ossein) โดยบริษัทฯ อ้างว่า สินค้าชนิดนี้ได้ผลิตมาจากกระดูกโคและกระดูกกระบือ โดยเอากระดูกดังกล่าวมาบดให้แตกแล้วนำไปแช่ไว้ในบ่อกรดเกลือ ซึ่งมีน้ำยากรดเกลือไหลผ่านตลอดเวลา ๑ สัปดาห์ จนแคลเซียมในกระดูกถูกละลายจนหมด เมื่อเสร็จจากการแช่ในน้ำยากรดเกลือแล้วก็นำไปล้างด้วยน้ำต่างเป็นเวลาประมาณ ๕-๖ ชั่วโมง เมื่อได้ที่แล้วจึงเอาไปอบด้วยความร้อนจนแห้ง แล้วบรรจุกระสอบ ผลิตภัณฑ์ที่ได้นี้เรียกว่า โอซีน ซึ่งบริษัทฯ อ้างว่า ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้เปลี่ยนสภาพจากกระดูกโคและกระดูกกระบือเป็นโอซีน ซึ่งในต่างประเทศ เช่น ที่ประเทศญี่ปุ่น ถือว่าได้ผ่านการฆ่าเชื้อโรคแล้วอย่างสมบูรณ์ ทางกรมปศุสัตว์ของญี่ปุ่นจึงได้ยกเว้นให้ไม่ต้องมีหนังสือรับรอง (HEALTH CERTIFICATE) จากประเทศไทย บริษัทอุตสาหกรรมกระดูกไทย จำกัด จึงขอให้กรมปศุสัตว์ยกเว้นการเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตนำซากสัตว์ออกนอกราชอาณาจักรสำหรับสินค้าโอซีนที่ส่งไปจำหน่ายต่างประเทศ โดยให้เหตุผลว่า โอซีนได้แปรสภาพจากซากสัตว์มาแล้ว และเชื้อโรคได้ถูกทำลายในกรรมวิธีของการผลิตสินค้าที่เรียกว่าโอซีนนี้แล้ว

กรมปศุสัตว์ได้ทำการตรวจสอบกรรมวิธีเกี่ยวกับการผลิตโอซีนแล้ว เห็นว่า เป็นจริงตามที่บริษัทฯ อ้างมา และเห็นว่าผลิตภัณฑ์สินค้าที่เรียกว่า โอซีน หรือ คอลลาเจน (Collagen) นี้ เป็นวัตถุที่มีลักษณะอ่อนตัวเมื่อถูกความร้อน และจะแข็งตัวในอุณหภูมิปกติ โดยมีรูปร่างลักษณะเหมือนกับชิ้นกระดูกที่ตัดออกก่อนละลายน้ำกรดซึ่งโรงงานที่รับซื้อในต่างประเทศยังต้องนำโอซีนนี้ไปดำเนินการวิธีต่อไปโดยการฟอกสี (Purified) และทำเป็นสิ่งประดิษฐ์สำเร็จรูปใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น ทำหลอดบรรจุยา (Capsule) ทำฟิล์มภาพยนตร์ และใช้เป็นอาหารจำพวกกุนเชียงนั้น กรมปศุสัตว์จึงเห็นว่า โอซีนที่บริษัทอุตสาหกรรมกระดูกไทย จำกัด ผลิตขึ้นนี้ แม้ได้แยกเอาส่วนประกอบของกระดูก ซึ่งได้แก่แคลเซียมฟอสเฟตออกแล้วก็ตาม แต่ยังมีสภาพเป็นกระดูก เพราะไม่ได้แปรสภาพเป็นสิ่งประดิษฐ์สำเร็จรูปตามความหมายของคำว่า “ซากสัตว์” ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๙ ดังนั้น ผลิตภัณฑ์ที่เรียกว่าโอซีนนี้ จึงต้องขออนุญาตในการส่งออกนอกราชอาณาจักร และต้องเสีย

ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตนำซากสัตว์ออกนอกราชอาณาจักรด้วย แต่การที่จะวินิจฉัยว่าโอซินจะถือเป็น “ซากสัตว์” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ หรือไม่นั้น เป็นปัญหาของการตีความ เพื่อความรอบคอบ กรมปศุสัตว์เห็นควรให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตีความเพื่อจะได้ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป กรมปศุสัตว์จึงเสนอกระทรวงเกษตรให้หาหรือคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า ผลิตภัณฑ์ “โอซิน” จะยังถือเป็นซากสัตว์ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยเชิญผู้แทนกระทรวงเกษตรเข้าร่วมชี้แจงแล้วมีความเห็นว่า ในการพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นมา ผลิตภัณฑ์ที่เรียกว่าโอซินจะเป็นซากสัตว์ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๔^๑ หรือไม่นั้น ย่อมต้องพิจารณาว่าสิ่งนั้นเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ที่ตายแล้ว และยังไม่ได้แปรสภาพเป็นสิ่งประดิษฐ์สำเร็จรูป ซึ่งโดยความหมายของคำว่า “แปรสภาพเป็นสิ่งประดิษฐ์สำเร็จรูป” ย่อมหมายความว่า เป็นการนำสิ่งใด ๆ มาเปลี่ยนแปลงลักษณะโดยทำให้เป็นสิ่งใหม่ขึ้นจนสามารถที่จะใช้สิ่งประดิษฐ์ใหม่นั้นเองเป็นประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งได้ทันที

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า ตามข้อเท็จจริงแม้จะปรากฏว่า ผลิตภัณฑ์ที่เรียกว่าโอซินนั้นผลิตมาจากกระดูกโคและกระป๋องอันเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ที่ตายแล้ว และได้ผ่านการมวิธีการผลิตจนแยกแคลเซียมฟอสเฟตออกหมดแล้วก็ตาม แต่จากข้อเท็จจริงที่ผู้แทนกระทรวงเกษตรชี้แจงประกอบซึ่งยืนยันว่า โดยลักษณะและสภาพของโอซินไม่อาจใช้เป็นประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งได้ทันที จะต้องนำไปดำเนินการวิธีขึ้นต่อไปเสียก่อน จึงไม่อาจเรียกได้ว่าโอซินเป็นสิ่งประดิษฐ์สำเร็จรูป ดังนั้น โอซินจึงยังคงเป็นซากสัตว์ตามความหมายในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ อยู่

(ลงชื่อ) ส. โหตระกิตย์
(นายสมภพ โหตระกิตย์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓

^๑ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“ซากสัตว์” หมายความว่า ร่างกายหรือส่วนของร่างกายสัตว์ที่ตายแล้ว และยังไม่ได้แปรสภาพเป็นอาหารสุกหรือสิ่งประดิษฐ์สำเร็จรูป และให้หมายความรวมถึงงา เขา และขน ที่ได้ตัดออกจากสัตว์ขณะมีชีวิต และยังไม่ได้แปรสภาพเป็นสิ่งประดิษฐ์สำเร็จรูปด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ